

פסחים קז. (9) עד קח. (הנקודתיים 16)

ביאורי מושגים

מלא לוגמיו - נוזל בכמות שאם יעבירונו לצד אחד של הפה ימלא את החלל של הלחי (כמות זו משתנה מאדם לאדם בהתאם לגודל הפה. באדם ממוצע שיעור זה קרוב לרוב רביעית)
 הראשונים נחלקו מי צריך לשתות בקידוש האם דווקא המקדש (כך סברו הגאונים) כל אחד מהמסובים (רשב"ם) או שניתן אפילו לצרף את שתיית כל המסובים יחד (התוספות שהובאו בריטב"א).

לא ברור מה היחס בין קביעתו של אמימר לקביעותיהם של רב ושמואל. האם רב ושמואל אסרו גם שיכר שהוא חמר מדינה או שהם התייחסו רק לשיכר שאינו חמר מדינה (אבל שכר שהוא חמר מדינה מותר)

פסק ההלכה של הראשונים

קבוצה א':

רב ושמואל אסרו גם שכר שהוא חמר מדינה (ולכן הם חלקו על אמימר)

הרמב"ם: פוסקים כאמימר (ולכן מותר להבדיל על חמר מדינה) אבל אמימר התייר רק בהבדלה (ולכן בקידוש אסור לקדש על חמר מדינה)

הרא"ש: פוסקים כאמימר (ולכן מותר להבדיל על חמר מדינה) וכיוון שדחינו את רב ושמואל דחינו אותם גם מקידוש בהבדלה (ולכן מותר גם לקדש על חמר מדינה)

קבוצה ב':

רב ושמואל אסרו שכר שאינו חמר מדינה (ושכר שהוא חמר מדינה מותר)

תוס': רב ושמואל מודים שמותר לקדש ולהבדיל על חמר מדינה

פסק ההלכה של השולחן ערוך

עקרונית מותר לקדש ולהבדיל על שיכר מדינה. אבל בקידוש הערב כשאין יין עדיף לקדש על לחם ולא על חמר מדינה, וביום עדיף שיכר על לחם. ובהבדלה ניתן לקדש על שיכר.

על מה מקדשים ומבדילים

דעת התנאים:

ברייתא (א): מקדשים, ומברכים ברה"מ רק על יין,

ברייתא (ב): אסור לקדש על שיכר,

ר' אלעזר בר"ש: מותר לקדש על שיכר

דעת האמוראים:

אמימר: מותר להבדיל על חמר מדינה,

שמואל ורב: אסור לקדש ולהבדיל על שיכר,

שיעור הטעימה מהקידוש

ת"ק בברייתא: כלשהו,

ריב"ז ורב גידל: מלא לוגמיו.

ציטוט מהמשנה

ערב פסח סמוך למנחה - אין לאכול

זמן האיסור

מסמוך למנחה קטנה (הרבע האחרון של היום)

טעם האיסור

כדי שיהיה תיאבון לאכול מצה בליל הסדר

האוכל האסור:

רק מזונות (אבל פירות, בשר, וירקות מותרים)

אפשרות חלופית שהגמרא דוחה היא להסביר ש: הזמן הוא - סמוך למנחה גדולה (החצי השני של היום) וטעם האיסור - כדי שיהיה פנוי להקריב קרבן פסח

הערות:

1. שמש המכין אוכל בערב פסח - רשאי לטעום מהאוכל שהוא מכין,
2. רבא היה שותה יין כדי לעורר את התיאבון,
3. רב ששת היה איסתגניס ולכן היה צם כל יום י"ד ניסן כדי שיהיה לו תיאבון בליל הסדר